WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Please contact us in Welsh or English.

Cysylltwch â ni'n Gymraeg neu'n Saesneg.

Y Cynghorydd Meirick Lloyd Davies
Ffordd Salesbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL17 OJJ

Cyfeirnod: 269A2017-18

Dyddiad: 17 Tachwedd 2017

Annwyl Gynghorydd Lloyd Davies

Llythyr Archwilio Blynyddol – Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru 2016-17

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o'm cyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd yr Awdurdod â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a'r defnydd o adnoddau.

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw:

- sefydlu systemau rheoli mewnol i sicrhau bod trafodion ariannol yn rheolaidd ac yn gyfreithlon a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifo cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i ddiogelu economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifo;

- adolygu trefniadau'r Cyngor i ddiogelu economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r gwaith o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifo yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Ar 22 Medi 2017 rhoddais farn archwilio ddiamod ar y datganiadau cyfrifo, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion ariannol yr Awdurdod a’r Gronfa Bensiwn. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Adroddwyd wrth aelodau'r Awdurdod Tân am y materion allweddol a oedd yn deillio o archwiliad y cyfrifon ar 18 Medi drwy fy *Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol*[1].

Y materion archwilio pwysicaf oedd:

- Roedd y datganiadau cyfrifo drafft o ansawdd gwael, heb fod yn destun adolygiad o safon, ac ni chawsant eu cefnogi gan bapurau gwaith ddigon manwl. O ganlyniad i’r materion hyn yn ogystal â diffyg cysoni incwm a gwariant grantiau, cafodd y datganiadau cyfrifo drafft eu hailddatgan yn helaeth.
- Er gwaethaf yr argymhellion ar gyfer gwellianau o’n harchwiliad 2015-16, roedd nifer o faterion arwyddocaol o hyd yn ymwneud â datganiadau cyfrifo 2016-17, yn enwedig cynnal a chadw’r gofrestr asedau a manylion annigonol ar yr asedau unigol a ddosbarthwyd fel offer gweithredol a TG.
- Roedd y Gronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân yn cyfrifo am daliadau pensiwn yn ymwneud â Mai 2016 - Ebrill 2017 yn y datganiadau cyfrifo 2016-17 yn lle’r rheini sy’n ymwneud ag Ebrill 2016 - Mawrth 2017. O ganlyniad, roedd camddatganiadau na addaswyd am yn y datganiadau cyfrifo. Fodd bynnag, ni chafodd rhain effaith ar farn yr achwiliad.

Rhoddais dystysgrif yn cadarnhau bod archwiliad y cyfrifon wedi ei gwblhau ar 22 Medi 2017.

Rwyf yn fodlon bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn eu lle i ddiogelu economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i ddiogelu economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn tynnu sylw at feysydd lle mae effeithiolrwydd y trefniadau hyn eto i gael ei ddangos neu lle y gellid gwneud gwelliannau, pan fydd yn cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynyddol.

[1] http://www.nwales-fireservice.org.uk/media/337891/10ii-archwiliad-or-datganiadau-ariannol.pdf

O ganlyniad i'r materion a ganfuwyd yn ystod yr archwiliad ac adroddwyd i'r Awdurdod ar 18 Medi 2017, bu rhaid inni wneud swm sylweddol o waith ychwanegol. Roedd y materion hyn yn canolbwyntio ar ansawdd gwael cyffredinol y datganiadau cyfrifo a'r cofnodion ategol. Oherwydd hynny, codir ffioedd o £5,600 yn ychwanegol at y ffi o £45,000 a amcangyfrifwyd ac a nodwyd yng Nghynllun yr Archwiliad Blynyddol ar gyfer 2016-17. Amcangyfrifir y ffi ar gyfer 2017-18 o fewn paramedrau y raddfa ffioedd ar gyfer yr awdurdodau tân ac achub, sydd wedi ei hegluro yng *Nghynllun Ffioedd 2017-18* Swyddfa Archwilio Cymru sydd wedi ei gyhoeddi.

Yn gywir

Mark Jones
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

cc. Simon Smith, Prif Swyddog Tân
Dawn Docx, Dirprwy Brif Swyddog Tân
Ken Finch, Trysorydd a Swyddog Adran 151